

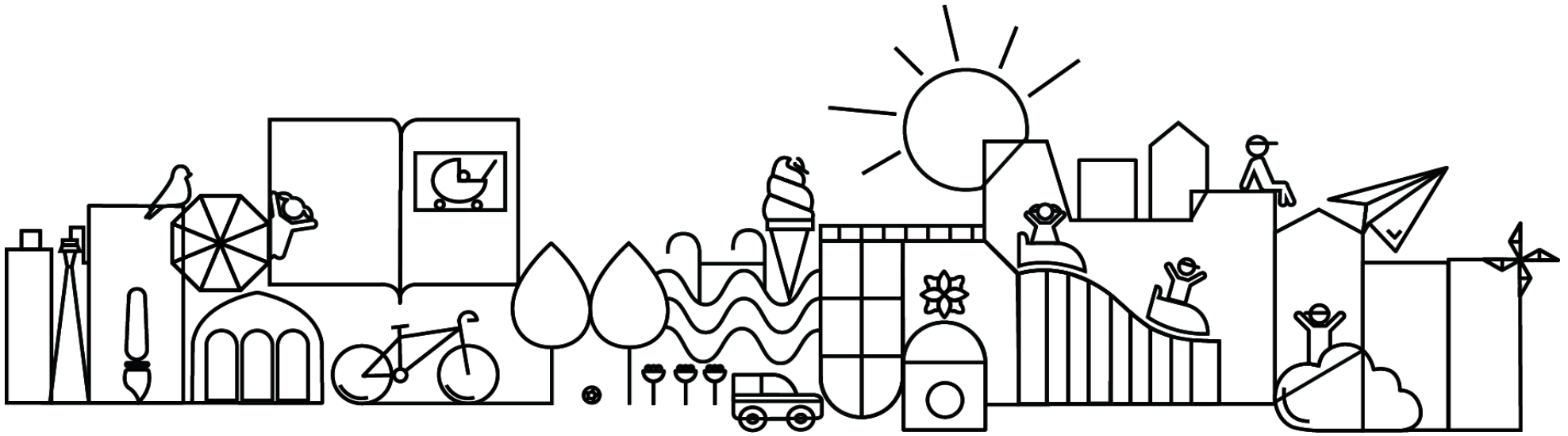
دیاری‌نو

شهری برای
روباهای کودکی

پیشنهاد اجرای پروژه دیاری‌نو

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دیاری نو

شهری برای رویاهای کودکی

از ۱۳۸۷

شهر دوستدار کودک شهری است که حقوق کودک را به رسمیت می‌شناسد و اعمال می‌کند و دیاری نو پروژه‌ای فراگیر، یکپارچه و چندوجهی است که برای رسیدن به شهرهای توسعه‌یافته از نگاه تحقق همه‌جانبه حقوق و استعدادهای کودکان تلاش می‌کند.

تحقق کامل حقوق کودکان در شهر تحت تاثیر ابعاد مختلف کالبدی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی - فرهنگی قرار دارد. هدف دیاری نو برنامه‌ریزی، طراحی و اجرای چارچوبی منعطف برای تاثیرگذاری در این ابعاد و ارتقای تعامل کودک با مکان‌هایی است که در آنها حضور دارد.

در شهرهای دوستدار کودک تلاش می‌شود تا کودکان در شکل‌دهی به محیط اطرافشان بیشترین تاثیرگذاری را داشته باشند.

شهر دوستدار کودک، شهری است که در آن خواسته‌های کودک در اولویت قرار می‌گیرد، وضع اجتماعی، فرهنگی و معماری شهر همسو با نیازهای آنان است و حقوق کودکان در سیاست‌ها، قوانین، برنامه‌ها و بودجه منعکس می‌شود.

شهر دوستدار کودک مکانی است که کودکان در آن احساس امنیت و آرامش می‌کنند و قادرند به کاوش و یادگیری در مورد فضاهای پیرامون خود بپردازند. کودکان نیازمند محیط‌هایی هستند که آنان را مخاطب قرار دهد و به چالش وا دارد. این محیط‌ها علاوه بر جذابیت باید کودکان را به مشارکت نیز فراخواند.

ویژگی‌های شهر دوستدار کودک از منظر معماری و شهرسازی

پیوند با طبیعت	آسایش، ایمنی و امنیت	جذابیت و تازگی	پیوند با تاریخ، فرهنگ و هویت جمعی
خوانایی	مشارکت	نگاه فراگیر و همه‌شمول	وجود موسسات و فضاهای مرتبط با کودک

وضعیت زندگی

زیرساخت‌های فیزیکی و اجتماعی

حمل و نقل

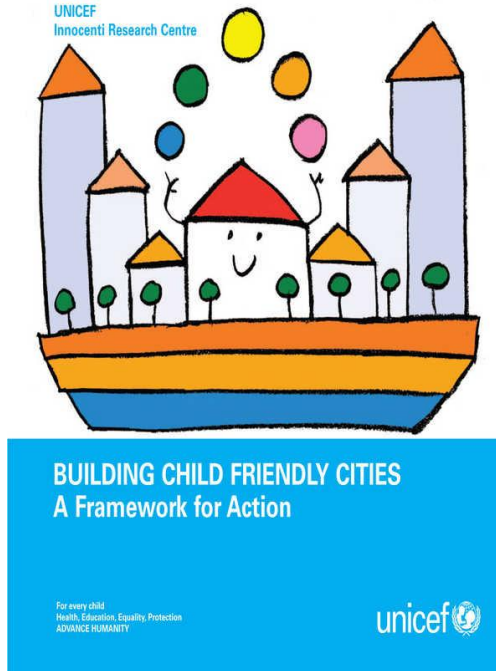
ایمنی و امنیت

سلامت و بهداشت عمومی

معیارهای کلی در طراحی و مناسب‌سازی شهر دوستدار کودک

- ۱- مشارکت کودکان
- ۲- ایجاد چهارچوب قانونی دوستدار کودک
- ۳- استراتژی‌های حقوق کودکان در سطح کلان شهری
- ۴- ایجاد واحد/کمیته حقوق کودکان یا ایجاد سازوکار تسهیل روابط
- ۵- ارزیابی و برآورد تاثیر کودکان
- ۶- بودجه اختصاصی بخش کودک
- ۷- گزارش‌گیری منظم در رابطه با وضعیت شهر و سطح اجرای قوانین مربوطه
- ۸- شناساندن قوانین و حقوق کودکان به جامعه
- ۹- دفاع و طرفداری مستقل از کودکان

پیشنهادات موسسه هم‌نوای آوای رویش در جهت تحقق شهر دوستدار کودک

رشد کودک مستلزم حضور در محیط‌های اجتماعی است که شامل کودکستان، مدرسه، محله و به‌طور کلی فضاهای عمومی شهر است. نحوه ارتباط کودک با محیط و ارتقاء گستره توانایی‌های او در این دوره، لزوم توجه به نیازهای کودک در محیط شهری و مناسب‌سازی محیط برای او را ایجاب می‌نماید. اقدامات پیشنهادی موسسه هم‌نوا در این راستا، سه بخش را شامل می‌شود:

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

- ارزیابی فضاهای مختلف موجود در شهر بر اساس نیاز کودکان و شاخص‌های شهر دوستدار کودک و ارائه طرح بهبود برای مناسب‌سازی فضاها با توجه به نتایج ارزیابی

ایجاد و گسترش فضاهای مطلوب کودکان

- تعریف و طراحی پروژه‌های جدید در راستای گسترش فضاهای مطلوب کودکان با توجه به امکانات، توانمندی‌ها و محدودیت‌های موجود در شهر مانند نیروی انسانی، بودجه، سازمان‌های ذی‌نفع و...

تدوین ضوابط و دستورالعمل برای کاهش مخاطرات کودکان

- تدوین استانداردهای ایمنی کودک در مکان‌های مختلف و طراحی سازوکار مشخص و منظم به منظور تطابق و هماهنگی طرح‌ها و پروژه‌های شهری قبل و بعد از اجرا با استانداردهای شهر دوستدار کودک

ارزیابی فضاهای بی دفاع شهری

فضاهای گمشده یا فضاهای بدون دفاع شهری به دلیل شرایط کالبدی و اجتماعی خود نقش به‌سزایی در افزایش جرایم و بزهکاری‌ها دارند. وجود چنین فضاهایی موجب کاهش احساس امنیت شهروندان به خصوص در کودکان می‌شوند. توجه به شناسایی این فضاها و بهسازی و بازآفرینی آنها و ایجاد فضاهای شهری سرزنده، پاسخگو، جذاب، کارآمد و امن برای کودکان، باید مورد توجه برنامه‌ریزان و طراحان قرار گیرد.

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

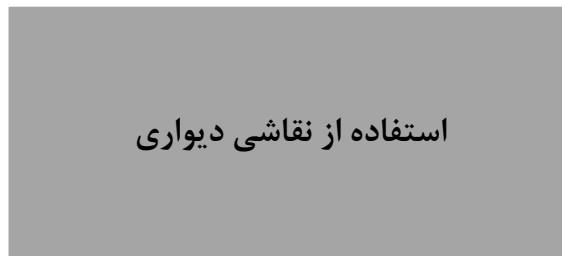
ارزیابی فضاهای بی دفاع شهری

فضای ما بین دو بلوک ساختمانی

تبدیل فضاهای گمشده به پارک‌های جیبی

فرو رفتگی

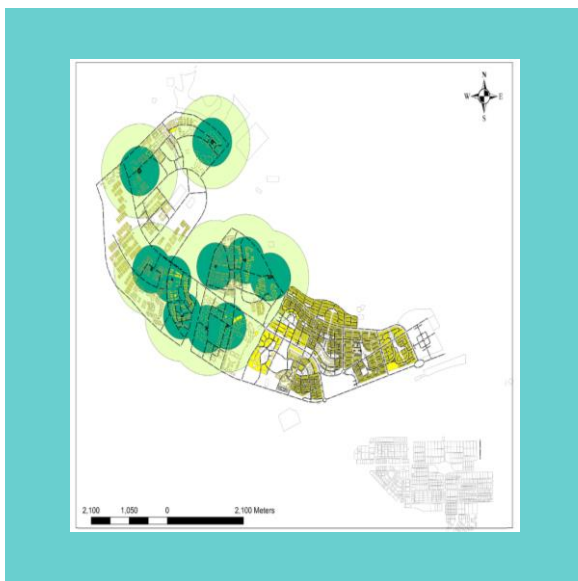
تغییر کاربری به فضای بازی کودکان

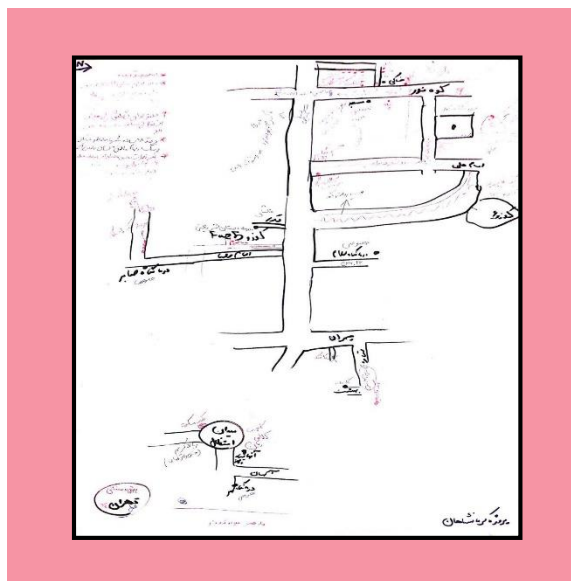
ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

ارزیابی وضعیت کودکان و نوجوانان شهر از نظر تعداد، توزیع مکانی و فضایی محل سکونت و بررسی شعاع دسترسی به تسهیلات و خدمات اساسی

تحلیل شعاع دسترسی

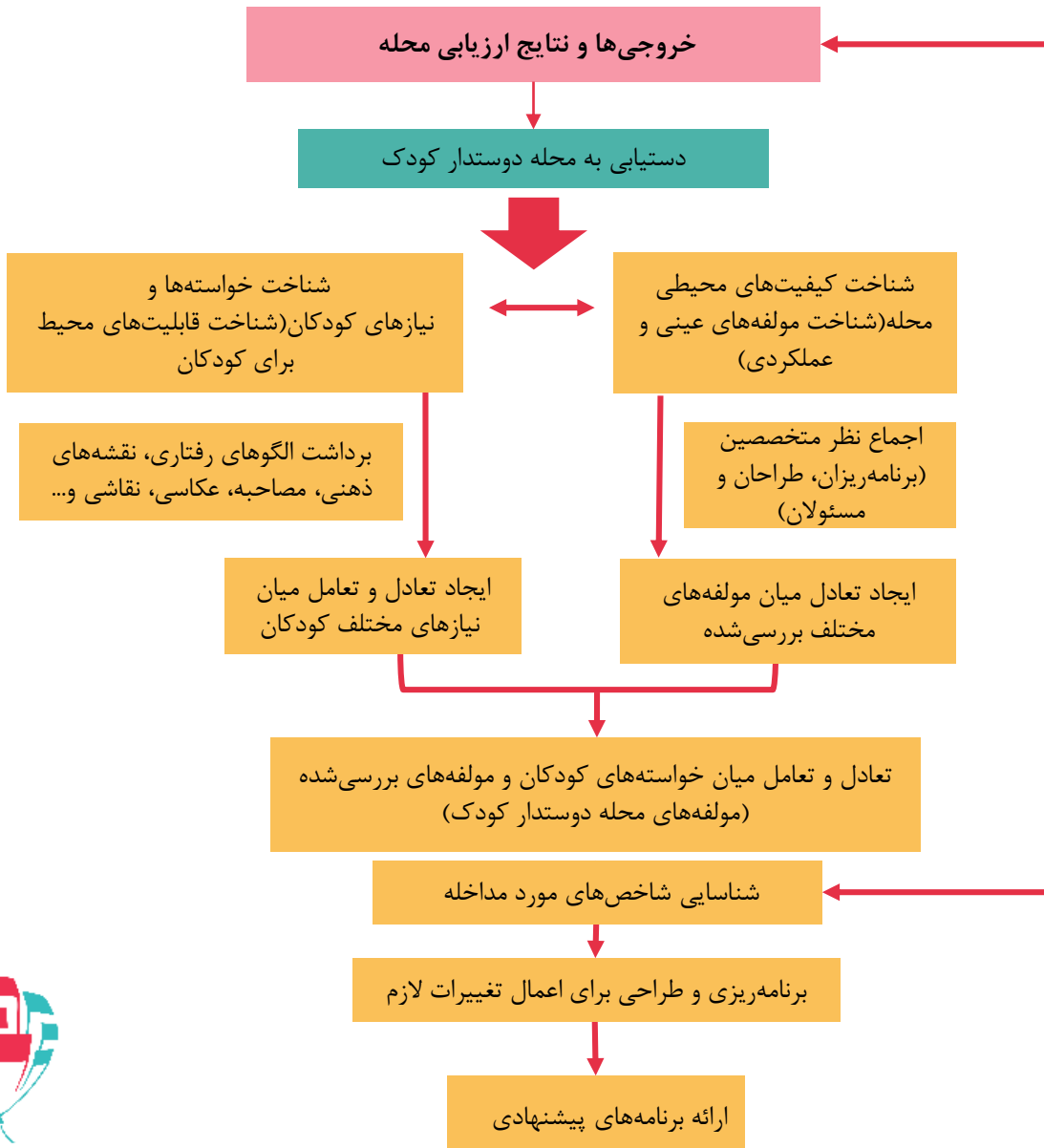

تصویر ذهنی کودکان

ارزیابی محله‌های شهری

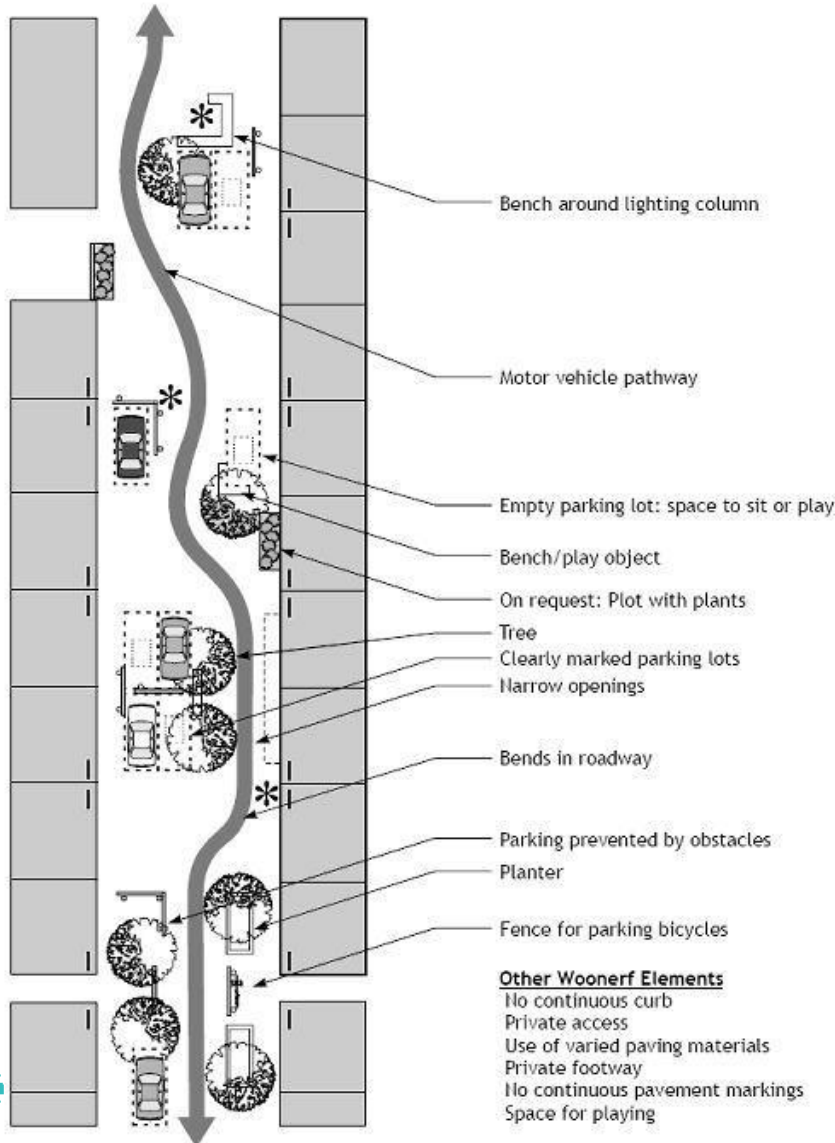
کودکان گروه مهمی از استفاده‌کنندگان فضا و منظر شهری در مقیاس‌های خیابان محلی، مرکز محله و بوستان کودک هستند. به همین دلیل ارتقای کیفیت این فضاها می‌تواند در رشد فردی، بروز خلاقیت‌ها و سرزندگی کودکان مؤثر باشد. هدف این بخش، شناخت و سنجش وضعیت یک محله شهری مطابق با اصول یک محله کودک محور با رویکرد برنامه‌ریزی مشارکتی و استفاده از دیدگاه کودکان است.

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

طراحی پهنه امن خانگی در محله

پهنه‌های امن مسکونی شامل واحدهای مسکونی یا تجاری هستند که اتومبیل در آن دارای سرعت بسیار پایینی است. در این پهنه؛ پیاده‌روی، بازی، دوچرخه‌سواری تعاملات اجتماعی و فضای سبز در اولویت قرار دارد. جایی که حق تقدم را برای عابران پیاده قائل بوده و تا امکان حضور و حرکت آزادانه تمام افراد پیاده، به خصوص کودکان و افراد سالخورده و کم توان جسمی-حرکتی در فضا را فراهم می‌آورد و محدوده ای امن را برای بازی کودکان در محله تامین می‌کند.

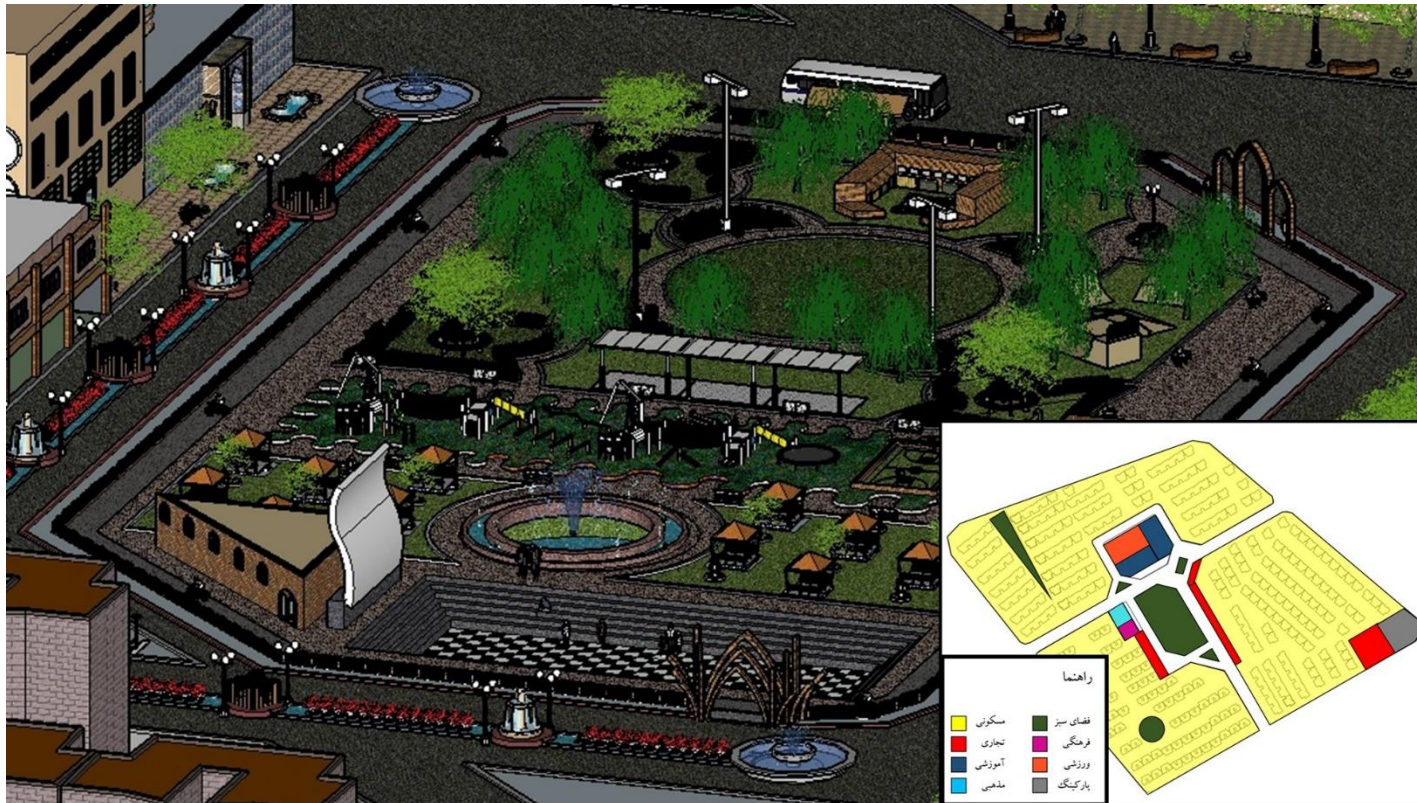

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

طراحی مرکز محله کودک محور

در شهرسازی امروز، به لحاظ نظری هر محله با حوزه عملکردی مربوط به کودکان تعریف می‌شود. مرکز هر محله، یک دبستان است و علاوه بر آن خدمات دیگری مانند پارک محله‌ای، فضای ورزشی و زمین بازی کودکان نیز در نظر گرفته می‌شود. اما در عمل، در بیشتر موارد این نکات در برنامه‌ها مورد غفلت قرار می‌گیرند.

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

ارزیابی پارک‌های شهری

- ارزیابی ایمنی فضاهای تفریحی کودکان
- ارزیابی فضای بازی آزاد و خلاقانه فضاهای تفریحی کودکان
- مکان‌یابی و تحلیل زمین‌های بازی مناسب برای کودکان در مقیاس‌های مختلف شهری با توجه به امکانات و منابع شهرداری

زمین بازی عمودی برای مناطق
پرجمعیت

پارکی که به کودکان در هنگام بازی،
ریاضیات را نیز آموزش می‌دهد.

این زمین بازی رنگارنگ برای کودکانی با
معلولیت‌های جسمی ساخته شده است.

بزرگ‌ترین پارک سیدنی؛ تفریح و فعالیت
در کنار افزایش خلاقیت

کودکان در عین گذراندن اوقاتی شاد با
مفهوم بازیافت آشنا می‌شوند.

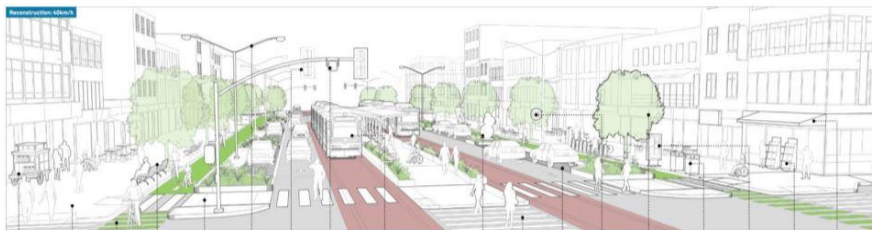
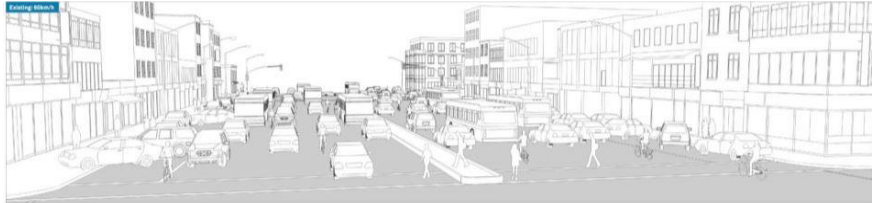
این مکان انتزاعی و ابداعی برای تقویت قوه
تخیل کودکان ساخته شده است.

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

ارزیابی معابر شهری در راستای ایمن‌سازی برای کودکان

Invite Street Activity   Change Street Geometry   Create Cycle Facilities   Add Seating   Add or Improve Pedestrian Crossings   Add Energy-Efficient Lighting   Improve Signals   Enhance Enforcement   Organize Transit   Integrate Public Artwork   Connect Walking Networks   Upgrade Materials   Reduce Speed Limits   Add Green Infrastructure   Provide Street Furniture   Include Wayfinding   Activate Ground Floors   Provide Climate Protection

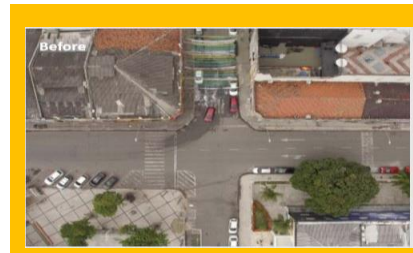

Pedestrians   Cyclists   Transit Riders   Motorists   Freight Operators and Service Providers   People Doing Business

❑ ارزیابی معابر حاشیه مدارس

❑ ارزیابی پیاده‌راه‌های موجود در شهر با رویکرد کودک‌محوری

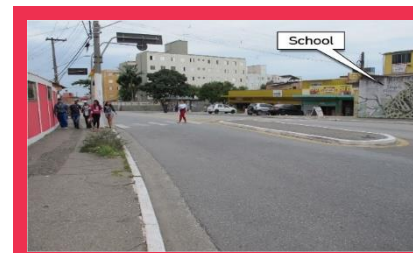
❑ ایمن‌سازی پیاده‌روهای شهری

خیابان در خدمت سواره

ایجاد راه‌های امن برای کودکان

عدم امنیت کودکان

دسترسی امن و راحت

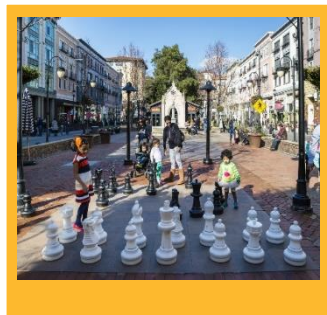

طراحی خیابان دوستدار کودک

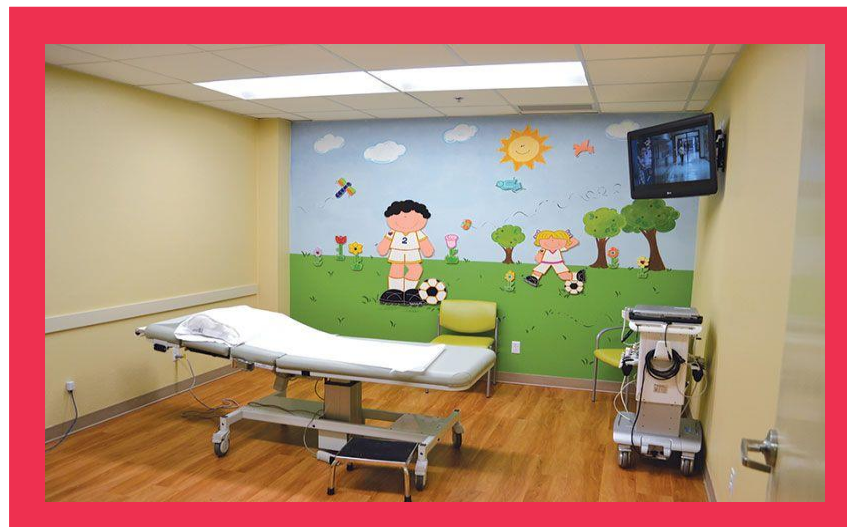

"خیابان دوستدار کودک مکانی است که در آن اولویت حرکت با پیاده و دوچرخه است و سرعت حرکت اتومبیل آهسته‌تر در نظر گرفته شده است. کودک در آن احساس امنیت، آرامش و راحتی کرده و از فضا، حرکت آزاد و بازی و گفتگو با همسالان لذت برده و احساس استقلال می‌کند. در عین حال والدین و بزرگسالان نیز از چنین فضایی که موجبات سرزندگی و پویایی در شهر را فراهم کرده است لذت می‌برند و دغدغه‌خاطر کمتری بابت خطراتی که فرزندان آنها را تهدید می‌کند، دارند."

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

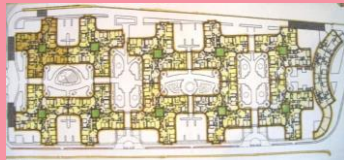
مراکز درمانی دوستدار کودک

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

ارزیابی فضای باز مجتمع‌های مسکونی

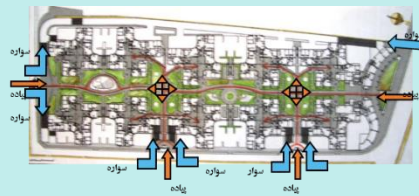
مجتمع مسکونی زیتون اصفهان

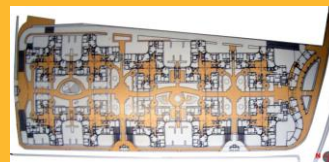
هویت فضاها و مدول‌های تکرارشونده

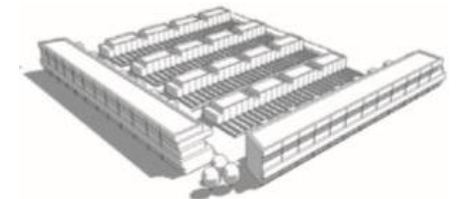
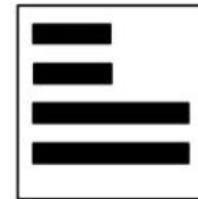
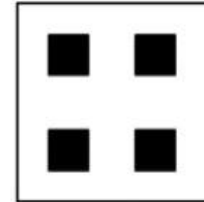
رعایت سلسله‌مراتب در فضاها

سلسله‌مراتب دسترسی‌ها و ارتباط بین سواره و پیاده

همانگی و تنیدگی واحدها در عین متفاوت بودن

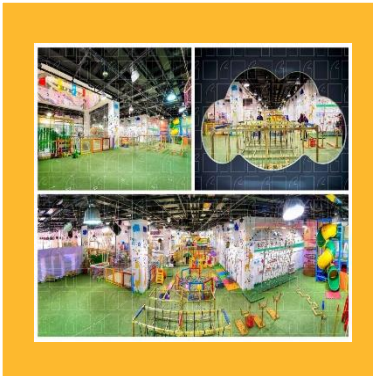

ارزیابی فضاهای موجود در شهر و ارائه طرح بهبود

ارزیابی مجتمع‌های تجاری و مال‌ها

- تعیین ایده مادر و کودک به عنوان کانسپت اصلی فضا و طراحی و سازماندهی سایر بخش‌ها مانند چیدمان درست برندها، خدمات، به کارگیری و آموزش پرسنل و... همگی در راستای این ایده باشد؛
- ایجاد مجتمع‌های اختصاصی برای کودکان که عملکرد آموزشی، تجاری، تفریحی و فرهنگی و معماری کودکانه دارد؛
- وجود فضاهای پشتیبان در مجتمع‌های تجاری (شهرسازی، فودکورت، اتاق بازی کودکان، اتاق مادر و کودک و نظایر آن)

ایجاد و گسترش فضاهای مطلوب کودکان

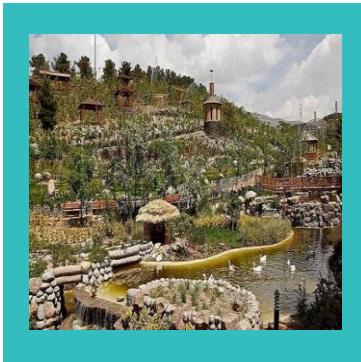
طراحی پارک موضوعی

- پارک‌های موضوعی یکی از عوامل گردشگری خصوصا گردشگری شهری هستند و نقش مهمی در ایجاد تقاضای گردشگری مقاصد ایفا می‌کنند؛
- به عنوان جاذبه‌های تفریحی بر مبنای موضوعی خاص شکل می‌گیرند و فعالیت‌ها، ساخت وسازها و هر آنچه که در آنها ارائه می‌شود، تحت‌تاثیر این موضوع قرار می‌گیرد؛
- هدف اینگونه پارک‌ها، آموزشی است؛
- پارک‌های موضوعی علاوه بر پتانسیل بالا در آموزش و پر کردن اوقات فراغت مردم منطقه، اثرات مثبت مستقیم و غیر مستقیم اقتصادی در مقصد دارند.

پارک‌های موضوعی در ایران

- شهر بازی بیلینو؛ نخستین پارک موضوعی کشور با موضوع عمران و ساخت‌وساز برای کودکان
- پارک‌های علم و فناوری و زیست فناوری؛
- باغ پرندگان و باغ خزندگان پایتخت
- باغ گیاه‌شناسی با هدف آشنایی با گیاهان بومی و غیر بومی
- ژوراسیک پارک تهران با محوریت آموزش، تفریح و گردشگری
- پارک نجوم زنجان
- پارک‌های آبی
- اکوپارک‌هایی با هدف آموزش و آشنایی با مسائل زیست‌محیطی در کنار لذت بردن از طبیعت و فعالیت‌های تفریحی شامل اکوپارک پردیسان تهران، اکو پارک صدرا در شیراز، اکوپارک قشم، اکوپارک لوندویل آستارا.

طراحی موزه تعاملی

موزه‌های تعاملی؛

- فرصت‌هایی را برای یادگیری در مورد جهان و کشف ایده‌های جدید از طریق اکتشاف فعال، تعامل و طراحی فعالیت‌های مناسب برای کودکان فراهم می‌کند.
- کودکان را تشویق به یادگیری به روش طبیعی می‌کند - فرصت‌هایی را برایشان فراهم می‌کند تا به طور فعال معنا را ایجاد کنند، به تحریک محیط پاسخ دهند، در تعامل اجتماعی شرکت کنند، ایجاد ارتباط کنند، بر حسب آنچه که می‌دانند ارتباط ایجاد کنند، سوال بپرسند، علایق خود را دنبال کنند و مشکلات خود را حل و فصل کنند.

باغ علم کودک LG

- باغ علم کودک در مساحت ۲ هزار مترمربع در باغ کتاب تأسیس شده و مخاطب آن کودک ۶ تا ۱۳ سال است
- هدف آن ایجاد مرکزی بزرگ و همه‌گیر برای دوستداران علم و فرهنگ است.
- باغ علم کودک هفت فضای مستقل دارد و چهار داستان مختلف تعریف می‌کند: "داستان بدن"، "داستان خانه"، "داستان زمین"، "داستان شهر"
- تئاتر جذاب علمی، نمایش علمی، تماشای فیلم سه‌بعدی شگفت‌انگیز

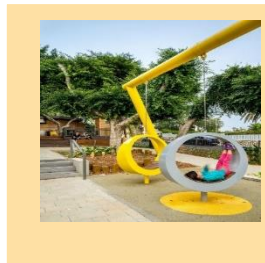

ایجاد و گسترش فضاهای مطلوب کودکان

طراحی مبلمان شهری دوستدار کودک

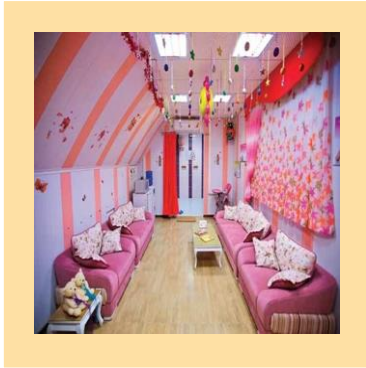
مناسب‌سازی مبلمان و فضای شهری برای کودکان موضوعی نسبتاً جدید است که بعد از مصوبه شهر دوستدار کودک، توجه‌ها را به سمت خود جلب کرده است. اقداماتی که در این زمینه می‌توان انجام داد:

- تهیه ضوابط و استانداردهای مبلمان شهری دوستدار کودک
- طراحی مبلمان شهری به‌مثابه ابزار تفریحی و آموزشی
- طراحی مبلمان پارکی و تجهیزات زمین بازی کودکان

ایجاد و گسترش فضاهای مطلوب کودکان

طراحی مراکز مخصوص شیردهی و نظافت کودک در مراکز تفریحی، پارک‌ها، پایانه‌های مسافری، ایستگاه‌های مترو و قطار و دیگر فضاهای عمومی شهری

- ایجاد فضای امن برای مادران که موجبات آسایش روانی مادران و رسیدگی به نوزادان خود را فراهم می‌کند؛
- فرصت حضور در فضاهای شهری با خیال؛
- فراهم کردن فرصت بیشتر برای حضور مادران در فضاهای عمومی و بیرون از خانه.

تدوین دستورالعمل‌های ایمنی کودک در مکان‌های مختلف مانند: مجتمع‌های مسکونی، مال‌ها، پردیس‌های سینمایی، پارک‌ها

طراحی سازوکار مشخص و منظم به منظور تطابق و هماهنگی طرح‌ها و پروژه‌های شهری قبل و بعد از اجرا با استانداردهای شهر دوستدار کودک

- شهر فراگیر، شهری است که گستره‌ی وسیع و متنوعی از شهروندان و فعالیت‌ها را شامل می‌شود.
- گرایش‌های جدید شهرسازی بر بهینه‌سازی شهر و مکان‌های عمومی برای استفاده و دسترسی تمام اقشار جامعه اعم از افراد سالم و افراد با مشکلات و معلولیت‌های جسمی-حرکتی تاکید دارد
- زمانی که فضا برای آسایش و حضور ایمن و فعال عابر پیاده در شهر فراهم نباشد، اولین قشری که از حضور در شهر محروم می‌شوند گروه‌های ویژه یعنی سالمندان، معلولین، کودکان و افراد بزرگسال همراه با کودک می‌باشند. در حالی که این قشر درصد زیادی از استفاده‌کنندگان از فضای شهری را تشکیل می‌دهد، عدم حضور آنها به معنای محرومیت بخش مهمی از شهروندان در شهر است.

شکل ۱۶ - نمونه طراحی محصول با رویکرد طراحی فراگیر قابل استفاده برای تمامی سنین

اجزای شهرهای یادگیرنده

- سازمان جهانی یونسکو جهت تسهیل تحقق اهداف توسعه پایدار در جوامع، برنامه‌ای جامع را با ۱۷ هدف تدوین کرده است. این طرح تمرکز خود را به تضمین آموزش برابر، باکیفیت، جامع و فراگیر اختصاص داده است.
- شهرهای یادگیرنده همواره تلاش ویژه‌ای در بالابردن سطح شادی و رفاه تمامی افراد جامعه، به‌عنوان یکی از اهداف کلیدی خود می‌کنند.

UNESCO شهر یادگیرنده را به این صورت تعریف می‌کند:

شهر یادگیرنده در هر بخش به طور موثر منابع خودش را برای دست‌یابی به موارد زیر بسیج می‌کند:

- ترویج یادگیری و آموزش از پایه تا آموزش عالی
- باززنده سازی یادگیری در جامعه و خانواده
- تسهیل یادگیری در محل کار
- گسترش استفاده از فناوری های مدرن یادگیری
- افزایش کیفیت و برتری در آموزش
- پرورش فرهنگ یادگیری در طول زندگی

